

СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ ПРИТЯГНЕННЯ ДЕРЖАВ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА МІЖНАРОДНО-ПРОТИПРАВНІ ДІЯННЯ

THE CURRENT STATE OF THE PROBLEM OF BRINGING STATES TO ACCOUNT FOR INTERNATIONAL WRONGFUL ACTS

Бондаревич М.П.,

студентка господарсько-правового факультету

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

У статті розглянуто причини проблем реалізації відповідальності держав за міжнародно-протиправні діяння: відсутність спеціального судового органу, який би розслідував міжнародно-протиправні діяння держав; розповсюдження юрисдикції Міжнародного Суду ООН тільки на держави-члени ООН; обов'язкове прийняття міжнародних зобов'язань державою-порушницею; відсутність закріпленого механізму реалізації притягнення держав до відповідальності за порушення норм міжнародного права.

Ключові слова: норми міжнародного права, міжнародно-протиправні діяння, принцип відповідальності за неправомірні дії, міжнародно-правова відповідальність держав.

В статье рассмотрены причины трудностей реализации ответственности государств за международно-противоправные деяния: отсутствие специального судебного органа, который бы расследовал международно-противоправные деяния; распространение юрисдикции Международного Суда ООН только на государства-члены ООН; обязательное принятие международных обязательств государством-нарушителем; отсутствие закреплённого механизма реализации привлечения государств к ответственности за нарушение норм международного права.

Ключевые слова: нормы международного права, международно-противоправные деяния, принцип ответственности за правонарушения, международно-правовая ответственность государств.

In the modern globalized world, the realization of the responsibility of states for internationally wrongful acts is actualized in connection with the fact that their consequences directly or indirectly, but necessarily affect the development of each state, identifying the trends of international interaction.

The article analyzes the current state of the problem of bringing states to responsibility for internationally wrongful acts.

The article discusses the reasons of the difficulties in realizing the responsibility of states for internationally wrongful acts: the absence of a special court that would investigate internationally wrongful acts; extending the jurisdiction of the UN International Court of Justice only to UN member states; mandatory acceptance of international obligations by the violating state; the absence of a fixed mechanism for the implementation of bringing States to account for violating international law.

The main document in the field of ensuring peaceful coexistence and interaction of states is the Draft articles on the responsibility of the state for internationally wrongful acts.

Existing problems of bringing states to international responsibility for internationally wrongful acts are due to the lack of a mechanism for investigating internationally wrongful acts and the bringing of offenders to justice. A special requirement for such an institution should be its political independence and impartiality. Unfortunately, the construction of a mechanism for investigating internationally wrongful acts and bringing prosecutors to justice is seen as a task for the future, when the subjects of international law will have a sufficient level of legal consciousness to understand that the creation and maintenance of international law and the observance of international obligations by each state is a fundamental condition for the preservation of the rights and interests of all states.

Key words: norms of international law, internationally wrongful acts, principle of liability for illegal actions, international legal responsibility of states.

У статті аналізується сучасний стан проблеми притягнення держав до відповідальності за міжнародно-протиправні діяння. Зазначено, що глобалізаційні процеси актуалізують міжнародно-правову відповідальність держав як важливий інститут міжнародного права.

Метою статті є огляд сучасного стану проблеми притягнення держав до відповідальності за міжнародно-протиправні діяння.

Із давніх часів у міжнародному праві є принцип відповідальності за шкоду, спричинену неправомірними діями. Історія відповідальності за зобов'язаннями починається з першого відомого нам письмового договору між єгипетським фараоном Рамзесом II та хетським царем Хаттусилем III, який датується XIII ст. до н. е., де відповідальність за порушення зобов'язань була безпосередньо закріплена. «Незважаючи на важливість міжнародної відповідальності для ефективності міжнародного права, створення її режими відбувалося надто повільно, – зазначає О.М. Сіваш і продовжує: процес кодифікації не завершений і на сьогоднішній момент, хоча саме на початку XXI ст. у цьому питанні досягнуті суттєві зрушення» [1, с. 227].

У сучасному глобалізованому світі реалізація відповідальності держав за міжнародно-протиправні діяння актуалізується у зв'язку з тим, що їх наслідки безпосередньо чи опосередковано впливають на розвиток кожної держави, визначаючи тенденції міжнародної взаємодії.

Традиційно, виділяють чотири її функції: «утримати потенційного правопорушника від вчинення правопорушення; спонукати правопорушника належним чином виконати свої зобов'язання; забезпечити потерпілому компенсацію за завдану йому матеріальну чи моральну шкоду; вплинути на майбутню поведінку сторін із метою добросовісного виконання ними своїх зобов'язань» [2, с. 312]. Зважаючи на те, що відповідальність держави можлива лише за наявності її неправомірної дії чи бездіяльності, якою вона порушує свої міжнародно-правові зобов'язання, не можна не погодитись із думкою про те, що міжнародно-правові зобов'язальні норми є первинними щодо норм відповідальності держави.

Стан дослідження проблематики. Проблема притягнення держав за вчинення ними міжнародно-протиправного діяння до відповідальності не є новою у науці міжнародного права. Зазначене питання вивчалось широким колом видатних науковців, серед яких І.Н. Арцибасов, І.П. Бліщенко, М.В. Буроменський, В.Г. Буткевич, В.Н. Денисов, В.І. Свінтов, С.О. Єгоров, О.В. Задорожній, Л.В. Іногамова-Хегай, В.Ю. Калугін, А.Г. Кибальник, Д.Б. Левін, І.І. Лукашук, А.С. Мацко, О.О. Мережко, Р.А. Мюллерсон, А.В. Наумов, В.П. Панов, А.Й. Полторац, Ю.О. Решетов, Л.Д. Тимченко, О.М. Трайнін, Г.І. Тункін та ін.

Незважаючи на активні дослідження явища міжнародної відповідальності держав, все ж таки до 1973 року

фахівці не могли дійти згоди щодо визначення цього поняття. А саме в 1973 році Комісією з міжнародного права було запропоновано визначення міжнародної відповідальності як різноманіття форм правових відносин, а саме: «всі форми правових відносин, що можуть виникнути в міжнародному праві у зв'язку з правопорушенням, що вчинене державою, незалежно від того, чи обмежуються ці відносини правовідносинами між державою, що вчинила неправомірну дію, і державою, яка безпосередньо постраждала, або ж вони поширюються також на інших суб'єктів міжнародного права, і (незалежно від того, чи обмежуються ці відносини зобов'язанням винної держави) поновити право потерпілої держави та відшкодувати заподіяну шкоду, включають можливість самої потерпілої держави та інших суб'єктів застосувати до винної держави будь-які санкції, передбачені міжнародним правом» [2, с. 313].

Основним документом, що закріплює комплекс норм із міжнародної відповідальності держав, є Статті про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння (далі – Статті), прийняті Комісією з міжнародного права ООН на 53-ій сесії в 2001 році [3]. Хоча Статті прийняті як додаток до резолюції Генеральної Асамблеї ООН, однак, як і будь-яка кодифікаційна робота Комісії з міжнародного права, вони базуються на дійсних звичаєвих нормах права, тому окремі положення Статей сприймаються як словесне відтворення звичаю. Підтвердженням тому є рішення міжнародних судів, трибуналів та інших органів, які містять посилання на нього, а також практика урядів багатьох країн щодо використання Статей.

Наступні справи є доказами того, що, не дивлячись на правовий статус Проекту статей, вони, по суті, є чинним актом.

Так, у справі *The Rompetrol Group N.V. v. Romania* арбітражний трибунал ухвалив, що, хоча Статті про відповідальність держав (як і раніше) мають статус проекту, проте «ступінь схвалення їх Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй і ступінь їх визнання у рамках подальшої міжнародної практики дає переконливі підстави для того, щоб використовувати цей проект статей як директивний документ для цілей винесення рішення по цій справі» [4].

У справі *Conoco Phillips Petrozuata B.V., and others v. Bolivarian Republic of Venezuela* арбітражний трибунал вказав, щоб «у наступні рішення на регулярній основі включалися посилання на Статті про відповідальність держав як на документ, кодифікувальні або декларувальні норми міжнародного звичаєвого права» [5].

Для виникнення міжнародно-правової відповідальності завжди має існувати дві підстави: юридична і фактична, тобто на підставі чого та за що держава притягується до відповідальності. Перша є сукупністю юридично обов'язкових міжнародно-правових актів, що визначають певні діяння держав як міжнародні правопорушення. Друга – це безпосередньо правопорушення держави. У цьому ключі проблема постає саме вже з юридичної підстави, адже на практиці виникає така ситуація, що держава не має закріплених у національному законодавстві тих чи інших міжнародних зобов'язань, але діяння, яке вона вчиняє, підпадає під ознаки міжнародного правопорушення. До того ж це підкріплює й стаття 13 Статей про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння: «Ніяке діяння держави не є порушенням міжнародно-правового зобов'язання, якщо це зобов'язання не пов'язує цю державу під час вчинення діяння» [3, с. 28].

Відповідно до ст. 12 Статей про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння, «порушення державою міжнародно-правового зобов'язання має місце, коли діяння цієї держави не відповідає тому, що вимагає від нього дано зобов'язання, незалежно від його походження або характеру» [3, с. 27].

Виходячи зі ст. 2 Статей, міжнародно-протиправне діяння існує за умов, коли: а) поведінка, що є дією чи бездіяльністю, приписується державі за міжнародним правом; б) ця поведінка є порушенням міжнародного зобов'язання держави [3, с. 27].

Отже, для настання міжнародно-правової відповідальності потрібні три умови: 1) має існувати міжнародно-правове зобов'язання між державами; 2) наявність дії чи бездіяльності, що порушують це зобов'язання і які приписуються відповідальній державі; 3) наслідком цієї дії є шкода світовому співтовариству чи іншій державі.

Варто зазначити, що в ст. 19 Проекту статей 1976 року міжнародно-протиправні дії за критерієм значущості суспільно-небезпечних наслідків, які вони спричиняють, поділялись на «міжнародні злочини» та «міжнародні правопорушення». У ч. 3 ст. 19 визначались обставини, за яких можливо кваліфікувати діяння як міжнародні злочини: порушення міжнародного зобов'язання, що забороняють агресію, встановлення чи збереження силою колоніального панування, рабство, геноцид, апартеїд, масове забруднення атмосфери або морів [6, с. 191]. Інші міжнародно-протиправні діяння вважались міжнародними правопорушеннями. Логічним висновком є те, що (відповідно до цієї норми) деякі протиправні діяння, вчинені державами, органами державної влади, мали такі значущі наслідки, які тягнули за собою кримінальну відповідальність [3, с. 28], [4, с. 29].

Однак Комісія міжнародного права відмовилася від використання терміна «міжнародний злочин» стосовно міжнародно-правової відповідальності держав. Водночас, виходячи з наявності в сучасному міжнародному праві імперативних норм (*jus cogens*), Комісія міжнародного права присвятила низку статей серйозним порушенням зобов'язань, що впливають з імперативних норм загального міжнародного права. Порушення є серйозним, якщо воно пов'язане з грубим або систематичним невиконанням зобов'язання відповідальною державою – ч. 2 ст. 40 Статей [3, с. 30].

Тому в Статтях від 2001 року поділу міжнародно-протиправних діянь на міжнародні злочини та міжнародні правопорушення немає. По суті, саме порушення міжнародного зобов'язання держави пріврівнюється до міжнародно-протиправного діяння.

«В основі виконання міжнародних зобов'язань держав лежить те, що юридично обов'язкові правила поведінки суб'єктів міжнародного права передбачені нормами міжнародного права, притому останні є такими, що охороняються, в разі потреби, примусом до їх дотримання», – зазначав М.О. Баймуратов [7, с. 21–22].

В одній зі своїх праць М.А. Абдалказим надав визначення поняття міжнародних зобов'язань: «Це зумовлені загальноновизнаними нормами і принципами міжнародного права добровільно взяті ними на себе обов'язки з виконання положень норм, що містяться в міжнародних договорах, із метою становлення, розвитку та формування міжнародного та національного правопорядків, що відповідають указаним загальноновизнаним нормам і принципам та забезпечені формами міжнародно-правового примусу» [8, с. 171].

Сьогодні проблеми притягнення держав до міжнародної відповідальності за міжнародно-протиправні діяння полягають, по-перше, у відсутності спеціального судового органу, який би розслідував міжнародно-протиправні діяння держав; по-друге, у необхідності такої умови, як прийняття державою-порушницею на себе міжнародних зобов'язань; по-третє, в поширенні юрисдикції Міжнародного Суду Організації Об'єднаних Націй тільки на держав-членів ООН; по-четверте, у відсутності закріпленого механізму реалізації притягнення держав до відповідальності за порушення норм міжнародного права.

Перша із зазначених проблем, тобто відсутність судових органів із функціями притягнення держав до від-

повідальності, породжує низку проблем у міжнародній взаємодії, зокрема в діяльності міжнародних організацій. Наприклад, у межах Організації Об'єднаних Націй функціонує Міжнародний Суд ООН, що діє на підставі Статуту ООН і Статуту Міжнародного Суду від 6 червня 1945 року. Відповідно до ст. 93, «1. Всі Члени Організації є *ipso facto* учасниками Статуту Міжнародного Суду. 2. Держава, яка не є членом Організації, може стати учасником Статуту Міжнародного Суду на умовах, які визначаються, в кожному окремому випадку, Генеральною Асамблеєю ООН за рекомендацією Ради Безпеки ООН» [9]. Важливим моментом у цій ситуації, що потребує уточнення, є те, що згода держави на юрисдикцію Міжнародного суду ООН має бути в обов'язковому порядку надана цією державою. При цьому немає значення, чи є така держава учасницею Статуту ООН та Статуту Міжнародного суду ООН (або навпаки). У будь-якому разі під час вирішення кожної справи Міжнародний суд ООН має керуватися згодою держави, адже самовільні дії Суду будуть вважатися такими, що порушують принцип суверенітету держави. Із цього виходить, що, не отримавши згоди держави-порушниці, Суд ООН не може розглядати справу і виносити рішення щодо такої держави.

Друга із зазначених нами проблем витікає з першої: у доктрині щодо реалізації відповідальності держав за порушення імперативних норм міжнародного права наголошується, що недоопрацьованим моментом є те, що згода держави, на території якої було вчинене діяння (наприклад, порушення заборони вчинення геноциду відповідно до Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього від 9 грудня 1948 року), вважається необхідною умовою для реалізації міжнародної відповідальності держави. Вирішення цієї проблеми є можливим у разі відсторонення від влади голови держави, який учиняв цей злочин, у результаті зміни внутрішньополітичних обставин. У таких випадках держави, винні у міжнародних злочинах, відповідальності не несуть. Водночас виявляється несправедливим судити національним судом лише злочинця, який діяв за посередництвом та згодою органів державної влади [10, с. 38–39]. Так, К.А. Важна пише таке про реалізацію відповідальності держави за злочин геноциду: «Заборона геноциду є імперативною нормою загального міжнародного права, яка є обов'язковою для всіх держав, незалежно від того, чи є вони учасниками Конвенції про попередження злочину геноциду і покарання за нього. Проте конкретні правила реалізації відповідальності для того щоб стати обов'язковими, повинні отримати згоду держави, яка проводить злочинну внутрішню політику, що практично нереально. Ось чому потрібно виключити елемент згоди з боку держави, винної у вчиненні геноциду» [11, с. 171–177].

Третя з виокремлених нами проблем полягає в обмеженості юрисдикції дійсного міжнародно-правового механізму боротьби із серйозними порушеннями норм міжнародного права – Ради Безпеки ООН. Її діяльність не завжди є достатньо ефективною, оскільки в певних випадках рішення РБ ООН мають політичне забарвлення. Під час винесення рішень Радою Безпеки значну роль відіграють погляди та інтереси постійних членів, які мають право вето. Рада Безпеки ООН є органом політичним, а не судовим. Її функцією (відповідно до ст. 24 Статуту ООН та Статуту Міжнародного Суду) є такі: «1. Для забезпечення швидких і ефективних дій Організації Об'єднаних

Націй її Члени покладають на Раду Безпеки головну відповідальність за підтримання міжнародного миру та безпеки і погоджуються в тому, що під час виконання своїх обов'язків, що випливають із цієї відповідальності, Рада Безпеки діє від їх імені» [9], [12, с. 32, 35].

Показовим доказом того, що Рада Безпеки ООН є саме політичним органом, а не судовим, може слугувати ситуація, яка склалася в квітні цього року після хімічних атак по Сирії. 11 квітня 2018 року США винесли на голосування проект резолюції про створення нового механізму розслідування хімічних атак у Сирії. Проте Росія в Раді безпеки ООН наклала вето на проект. У цьому документі США наполягають на тому, що після вивчення доповіді нової незалежної місії (UNIMI) РБ ООН має заявити про порушення резолюції 2118 (про встановлення міжнародного контролю над хімічною зброєю Сирії та її знищення) і вжити заходів відповідно до Глави VII Статуту ООН, яка визначає дії щодо загрози миру.

Щодо вищезазначеної резолюції постійний представник США при ООН Ніккі Гейлі зауважила, що документ вимагає забезпечити гуманітарний доступ до населення в м. Дума (Сирія), а також закликає сторони співпрацювати з органами, що ведуть розслідування, задля встановлення відповідальності. У відповідь на це глава російської делегації Василь Небензя заявив, що «Росія не може підтримати американський проект». І підкреслив, що виходячи з попереднього досвіду, цей механізм розслідування знову буде «маріонеткою в руках антидамаських сил» [13].

Для того, щоб проект резолюції РБ ООН вважався прийнятним, його мають підтримати не менше 9 членів Радбезу. При цьому жоден із постійних членів Ради – Велика Британія, Китай, Росія, США і Франція – не мають проголосувати проти [9]. Таким чином, не дивлячись на порушення Конвенції про заборону розробки, виробництва, накопичення, застосування хімічної зброї та про її знищення від 13 січня 1993 р., Рада Безпеки ООН не мала можливості проявити себе ефективно щодо збереження безпечної міжнародної ситуації та притягнення винних до відповідальності [14].

Остання проблема, яку ми виділяємо, вже визначалась деякими науковцями [10, с. 39–42] – відсутність дієвого механізму реалізації імперативних норм міжнародного права. Убачаючи наявну ефективність імплементації Проекту статей щодо відповідальності держави за міжнародно-протиправні діяння, зазначимо, що все ж таки певні питання відповідальності держав за міжнародно-протиправні діяння залишаються відкритими, гострими та невирішеними.

Висновок. Наявні проблеми притягнення держав до міжнародної відповідальності за міжнародно-протиправні діяння зумовлені відсутністю механізму розслідування міжнародно-протиправних діянь та притягнення держав-правопорушниць до відповідальності. Особливою вимогою до такого інституту має бути його політична незалежність та безсторонність. На жаль, побудова механізму розслідування міжнародно-протиправних діянь та притягнення держав-правопорушниць до відповідальності вбачається завданням майбутнього, коли суб'єкти міжнародного права будуть володіти достатнім рівнем правової свідомості для розуміння того, що створення та підтримання міжнародного правопорядку, а також дотримання міжнародних зобов'язань кожною окремо взятою державою є основоположною умовою для збереження прав та інтересів всіх держав.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сіваш О.М. Кодифікація Комісією міжнародного права норм міжнародно-правової відповідальності // Форум права. 2017. Випуск № 4. С. 227–233. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_4_XX.pdf (дата звернення: 18.10.18).
2. Буроменський М.В., Щокін Ю.В., Тарасов О.В. Міжнародне право: навчальний посібник / за ред. М.В. Буроменського. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 336 с.
3. Ежегодник Комиссии международного права. Доклад Комиссии международного права о работе ее пятьдесят третьей сессии (23 апреля – 1 июня и 2 июля – 10 августа 2001 года), 1973. Т. 2. 204 с. Док. ООН: A/56/10. URL: http://legal.un.org/ilc/publications/yearbooks/russian/ilc_2001_v2_p2.pdf (дата звернення: 19.10.18).

4. *Sprava The Rompetrol Group N.V. v. Romania*. URL: <https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/ita0717.pdf> (дата звернення: 21.10.18).
5. *Sprava Conoco Phillips Petrozuata B.V., and others v. Bolivarian Republic of Venezuela*. URL: <https://www.italaw.com/cases/321> (дата звернення: 21.10.18).
6. Доклад Комиссии международного права о работе ее двадцать восьмой сессии (3 мая- 23 июля 1976 года). Генеральная Ассамблея. Официальные отчеты. Тридцать первая сессия. Дополнение № 10. Док. ООН: A/51/10. URL: http://legal.un.org/docs/?path=../ilc/documentation/english/reports/a_31_10.pdf&lang=EFSXP (дата звернення: 19.10.18).
7. Баймуратов М.О. Міжнародне право. Суми, 2006. 424 с.
8. Абдалказим М.А. Міжнародні зобов'язання держави та їх роль у взаємовідносинах національного права держави з міжнародним правом. Вісник Маріупольського державного університету. Серія «Право». 2013. Вип. 5. С. 171
9. Статут Організації Об'єднаних Націй та Статут Міжнародного Суду ООН: підписаний 26 червня 1945 року в Сан-Франциско на заключному засіданні Конференції Об'єднаних Націй зі створення Міжнародної Організації п'ятдесятьма державами. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=2&nreg=995_010 (дата звернення: 19.10.18).
10. Блищенко І.П., Фисенко І.В. Міжнародний уголовний суд. ЮНІТИ, 1998. 293 с.
11. Важна К.А. Інститут кримінальної відповідальності держави як ефективний міжнародно-правовий механізм боротьби зі злочином геноциду. Митна справа. 2012. № 5 (83). С. 171–177
12. Nollkaemper, A. State responsibility for international crimes: a review of principles of reparation. Essays in Honour of Professor Kalliopi Koufa, March 11, 2009. University of Amsterdam, 2009. P. 1–40. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1357320 (дата звернення: 19.10.18).
13. Електронне видання газети «Українська правда», заснована Георгієм Гонгадзе в 2000 році. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2018/04/10/7177298/> (дата звернення: 20.10.18).
14. Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення, застосування хімічної зброї та про її знищення: прийнята Генеральною Асамблеєю 30 листопада 1992. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_182 (дата звернення: 20.10.18).

УДК 341.232:551.58

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗМІНИ КЛІМАТУ

INTERNATIONAL COOPERATION IN THE FIELD OF CLIMATE CHANGE PREVENTION

Галич К.В., студентка

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Статтю присвячено дослідженню міжнародного співробітництва у сфері попередження зміни клімату. Визначено певні форми міжнародного співробітництва, за допомогою яких людство намагається попередити зміну клімату. До них можна віднести укладення міжнародних договорів, проведення періодичних та адгос міжнародних конференцій, форумів, зустрічей на високому рівні, провадження співпраці в межах міжнародних міжурядових організацій та неурядових інституцій, проведення спільних моніторингових та дослідницьких заходів спеціалізованими міжурядовими органами. Аналізуючи кліматичну ситуацію у світі, зроблено висновки щодо необхідності поглиблення міжнародної співпраці та прискорення реалізації засобів попередження зміни клімату.

Ключові слова: міжнародне співробітництво, зміна клімату, Рамкова конвенція ООН про зміну клімату, Киотський протокол, Паризька угода, парникові гази.

Статья посвящена исследованию международного сотрудничества в сфере предупреждения изменения климата. Определены некоторые формы международного сотрудничества, с помощью которых человечество пытается предупредить изменение климата. К ним можно отнести заключения договоров, проведения периодических и адгос международных конференций, форумов, встреч на высоком уровне, осуществление сотрудничества в рамках международных межправительственных организаций и неправительственных институций, проведение совместных мониторинговых и исследовательских мероприятий специализированными межправительственными органами. Анализируя климатическую ситуацию в мире, сделаны выводы о необходимости углубления международного сотрудничества и ускорения реализации способов предупреждения изменения климата.

Ключевые слова: международное сотрудничество, изменение климата, Рамочная конвенция ООН об изменении климата, Киотский протокол, Парижское соглашение, парниковые газы.

The article is devoted to the research of international cooperation in the field of climate change prevention. The negative effects, which are forecast by the scientists, force the international community to respond promptly to this problem. Thus, we can identify certain forms of international cooperation, by which humanity tries to prevent climate change. Particularly, they include the conclusion of international treaties, holding periodic and ad hoc international conferences, forums, high-level meetings, cooperation among international intergovernmental organizations and non-governmental institutions, conduction of joint monitoring and research activities by specialized intergovernmental bodies.

The purpose of the article is to analyze the above-mentioned forms of international cooperation, their influence on effective prevention of climate change, as well as to identify problematic climate change prevention issues, that must be resolved in the shortest terms.

In the article, the author considered the current international treaties, which are guided by the states. Both, the purpose, content and role of each of these acts, in the process of resolving the issue of climate change prevention, are determined. The activity of international intergovernmental organizations and non-governmental institutions is analyzed. In addition, the author determines the vector of the activity, as of organizations and institutions, which are specially created for the solving of this problem, as of those, that do not specialize on this issue, however contribute to its complex solution. This article contains the information about the role of international conferences, forums and meetings, both on the political and a purely scientific levels. Furthermore, the author identifies means of monitoring the progress, achieved by states in the field of climate change prevention, and besides highlights criterias of evaluating of such results.

The analysis of the position of modern scientists, has allowed to detect rapid changes in the environment, that were not foreseen at the time of the conclusion of international treaties. Thus, it is recognized, that there is a necessity, to review the purpose of these acts and bring them in the accordance with the nowadays realities.

Key words: international cooperation, climate change, United Nations Framework Convention on Climate Change, Kyoto Protocol, Paris Agreement, greenhouse gases.